

Liberačním důvodem je pro škůdce pouze skutečnost, že škodu způsobila zvnějšku vyšší moc nebo ji způsobil sám poškozený nebo neodvratitelné jednání třetí osoby.

Zajímavé je, že návrh dále u škod způsobených zvláště nebezpečným provozem umožňuje odškodnění takových škod, které způsobilo více faktorů, tedy nejen zvláště nebezpečný provoz. Praktické by takové odškodnění mohlo být v případech různých havárií továren, kdy může dojít ke kontaminaci ovzduší, vod, půdy a díky tomu dojde ke zvýšenému výskytu určitého onemocnění. Podle návrhu by škůdce měl takto poškozeného odškodnit v rozsahu, který odpovídá pravděpodobnosti způsobení škody provozem¹³¹.

Na závěr bych se už chtěla pouze zmínit o zařazení speciální úpravy do systému odpovědnosti za škodu, a sice o škodě způsobené zvířetem. Tuto výslovnou právní úpravu velmi vítám, neboť soudní praxe potvrzuje, že případy, kdy způsobí zvíře škodu jiné osobě, jsou velmi časté. Podle návrhu tedy má hradit škodu způsobenou zvířetem jeho vlastník, a to i pokud se mu zvíře zatoulalo nebo uprchlo. Napříště by tedy odpadlo dokazování, zda vlastník zvířete měl zvíře dobře zabezpečené. Pokud svěří vlastník zvíře k opatrování třetí osobě, budou ke škodě zavázáni oba dva, a to společně a nerozdílně. Úpravu škody způsobené zvířetem považuji opravdu za velmi praktickou a opět se zde projevuje posílení postavení poškozeného oproti škůdci.

Část dvanáctá:

Závěr

Na závěr celé práce bych se chtěla zmínit již jen o několika málo skutečnostech. Především problematika odpovědnosti za škodu je velmi zajímavým institutem soukromého práva a zároveň se jedná o právní institut, který byl upraven již římským právem. Podle římského práva vznikala odpovědnost za škodu při spáchání tzv. bezprávného činu, přičemž se rozlišovaly činy ohrožující celou společnost, tzv. crimina a činy proti zájmům soukromých osob, tzv. delicta. Vzniklá škoda byla římským právem vnímána jako újma na statcích jiné osoby a rozlišovala se, stejně jako dnes, škoda skutečná (tzv. *damnum emergens*) a ušlý zisk (tzv. *lacrum cessans*).

I dnes je problematika odpovědnosti za škodu a náhrady škody je v praxi velmi častá, o čemž svědčí také bohatá judikatura k jednotlivým ustanovením odpovědnosti za škodu, proto je podle mého názoru důležité seznámit se s touto problematikou poněkud více, neboť každý z nás se ve svém životě může s otázkou odpovědnosti za škodu, nebo náhradou škody dříve či později setkat.

---

131 http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/Navrh_obcanskeho_zakoniku.pdf

V současné době je institut odpovědnosti za škodu upraven ve více právních předpisech, které spolu ne vždy úplně kolidují. Právě tuto roztržitost právní úpravy by měl nový občanský zákoník odstranit, tak aby nedocházelo k souběžné úpravě v občanském právu a v obchodním zákoně.

Vůbec prvním obecným občanským zákoníkem na našem území byl tzv. josefínský občanský zákoník, který byl přijat v roce 1786. Je považován za obecný zákoník, i když obsahoval pouze obecnou část a rodinné právo.

Komplexní úpravu soukromého práva přinesl ovšem až obecný zákoník občanský (dál jen „ABGB“ publikován jako císařský patent č. 946/1811 ř. z.) z roku 1811, který platil na území České republiky až do roku 1950, když byl zákonem č. 11/1918 převzat pro Československý stát. Je jistě zajímavostí, že na území Rakouska a Lichtenštejnska platí ABGB dosud, byť v novelizované podobě. Řada autorů považuje tento zákoník za nadčasový a zcela výjimečný svou uceleností. Odpovědnost za škodu upravoval ve své hlavě třinácté, nazvané „O právu na náhradu škody a dostiučinění“. Je zajímavé, že v tomto kodexu byla problematika odpovědnosti za škodu upravena poměrně podrobně, svou úpravu měla i odpovědnost způsobená náhodou, zvířetem, věcí, neodpovědnou osobou, a právě návrh nového občanského zákoníku se opět k těmto úpravám výslovně vrací a zařazuje je zpět do soukromého práva. Ideovým rozdílem současné právní úpravy a ABGB je především skutečnost, že ABGB preferoval naturální restituci, co do způsobu náhrady škody a také prokazované zavinění, nikoli zavinění presumované, u společné odpovědnosti více osob preferoval dělenou odpovědnost, namísto odpovědnosti solidární. Nicméně naprosto nadčasově upravoval např. náhradu škody způsobenou na cti nebo osobní svobodě.

ABGB ovšem platil pouze na území Českého království, a tak ihned po vzniku Československého státu byly zahájeny rekodifikační práce, které měly za cíl odstranit vzniklý právní dualismus a vytvořit jednotnou právní úpravu soukromého práva. Vládní návrh československého občanského zákoníku byl připraven v roce 1937, nicméně díky nastalé společenské a politické situaci nebyl návrh přijat.

Rekodifikační myšlenky se znovu objevily po skončení druhé světové války a vyvrcholily v roce 1950, kdy byl přijat zákon č. 141/1950 Sb., nový občanský zákoník. Občanský zákoník z roku 1950 vyčlenil úpravu rodinných vztahů z občanského zákoníku, kam tradičně patřila do samostatného zákona (zák. č. 265/1949 Sb.), také vyčlenil úpravu pracovní smlouvy mimo občanské právo a jeho působnost tak byla omezena pouze na úpravu majetkových práv a některých nemajetkových práv. Důvodová zpráva k tomuto kodexu se obrací zejména k sovětskému právu, zdůrazňuje se v ní státní vlastnictví a státní plánování¹³².

---

132 Důvodová zpráva k návrhu nového občanského zákoníku, <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/navrh-zakona.html>, str. 5.

Občanský zákoník z roku 1950 zachoval systematické zařazení odpovědnosti za škodu do závazkového práva, kdy odpovědnost za škodu chápal jako závazek k náhradě škody. V pojetí odpovědnosti za škodu vycházel z dokazovaného zavinění, ve způsobu náhrady škody preferoval naturální restituci a také snižoval věkovou hranici pro vznik odpovědnosti za škodu na 15 let. Upravoval odpovědnost za škodu způsobenou náhodou, zaviněním, věcmi atd. V případě odpovědnosti za škodu na věcech vnesených a umístěných vycházel ze subjektivního pojetí, tzn., že poškozený musel prokazovat provozovateli nejen nastalou škodu, příčinnou souvislost a protiprávnost jeho jednání, ale také zavinění.

Velkou změnu v soukromém právu přinesl občanský zákoník, který byl přijat v roce 1964, jako zákon č. 40/1964 Sb., a který je platný dodnes, samozřejmě ve znění celé řady novel. Konceptně již nebyl občanský zákoník kodexem soukromého práva, neboť byly nově přijaty i zákony, které vyčlenily z občanského práva tradiční instituty, zejména byl přijat nový hospodářský zákoník, zákon o rodině, zákoník práce atd. Důsledkem této roztržičnosti soukromého práva je nejednotná úprava stejných institutů v jednotlivých zákonech (např. promlčení, náhrada škody atd.).

V oblasti odpovědnosti za škodu přinesl dnes platný občanský zákoník také celou řadu změn, oproti tradiční úpravě. Zavedl např. presumované zavinění, největší koncepční změnu představovalo nejspíše preferování peněžité náhrady škody, před naturální restitucí. Občanský zákoník také rozšířil princip prevence, který se tak stal obecným institutem odpovědnosti za škodu a také např. zrušil obecnou zakročovací povinnost, která byla stanovena v zák. č. 141/1950 Sb. Nově byla také upravena odpovědnost na věcech vnesených a umístěných, neboť se přistoupilo k objektivní odpovědnosti, namísto dosavadní subjektivní odpovědnosti.

Od roku 1989 se začaly objevovat myšlenky na rekodifikaci soukromého práva, přičemž byly přijaty rozsáhlé novely občanského zákoníku, které měly odstranit největší nedostatky v občanském zákoníku do doby, než bude přijat zcela nový kodex. První rekodifikační projekt byl uskutečněn ještě před rokem 1993, kdy byl pod vedením profesorů V. Knapa a K. Planka vypracován návrh paragrafového znění občanského zákoníku. Po rozpadu Československa ovšem byly práce na tomto projektu zastaveny.

Myšlenka na vytvoření nového kodexu soukromého práva byla obnovena až v roce 2000, kdy pověřil tehdejší ministr spravedlnosti JUDr. Otakar Motejl profesora Karla Eliáše a docentku Michaelu Zuklínovou, přípravou věcného záměru nového občanského zákoníku. V průběhu několika let tak bylo vytvořeno paragrafové znění návrhu a konala se celá řada konferencí a diskusí s odbornou veřejností, na kterých se jednotlivé instituty občanského zákoníku diskutovaly.

V polovině roku 2008 byl návrh rozeslán do připomínkového řízení, ve kterém bylo i nejširší veřejnosti, prostřednictvím internetu, umožněno vyjádřit se k návrhu občanského zákoníku. Počátkem ledna 2009 předložilo Ministerstvo spravedlnosti návrh občanského zákoníku společně s návrhem zákona o obchodních korporacích a zákonem o mezinárodním právu soukromém vládě k dalšímu projednání. Po demisi vlády v polovině roku 2009 byly prozatím práce na novém občanském zákoníku zastaveny.

Návrh občanského zákoníku v podobě, do které po mnoha letech dospěl, má své odpůrce i příznivce. Někomu se nemusí líbit terminologie návrhu, která se vrací k tradičním názvům a termínům. Občanský zákoník by se opět měl stát obecným kodexem soukromého práva a zařadit se ke standardním soukromoprávním kodexům evropským. Proto by měl také reagovat na současný moderní vývoj ve společnosti, vědě a technice a měl by se vypořádat s nejrůznějšími aspekty, které současná doba přináší.